

ماجرای گیم‌استاپ: خط بطلانی بر توهم امکان یک سرمایه‌داری دموکراتیک

لوک سوج

دو شرکت بزرگ سرمایه‌داری مالی در وال‌استریت روی ورشکستگی «گیم‌استاپ» شرطبندی کرده بودند تا از سقوط سهام آن پول به جیب بزنند. سرمایه‌گذاران خرد در سایت «ردیت» علیه آن دو بسیج شدند. سهام گیم‌استاپ اوج گرفت و زنگ خطر برای گردن‌گفت‌ها به صدا درآمد. ولی «بالایی‌ها» بالاخره از ادامه ابتکار عمل خریداران خرد جلوگیری کردند - واقعیت سلسله‌مراتبی نئولیبرالیسم

ماجرای چیست؟

گیم‌استاپ یک فروشگاه زنجیره‌ای آمریکایی بازی‌های کامپیوتری و نرم‌افزارهای سرگرمی است. از سال ۲۰۱۰ این شرکت دچار مشکلات مالی شد و در نتیجه قیمت سهامش کاهش یافت. ماجرا اما از آن شروع شد که اواخر سال گذشته دو صندوق پوشش ریسک وال‌استریت (بخوانید دو شرکت گردن‌کلفت سرمایه‌داری مالی) شروع به فروش استقراضی سهام این شرکت کردند تا بدین ترتیب با پایین آمدن قیمت سهام، دوباره آن را با قیمت پایین بخرند و سود کنند. به زبان ساده، روی ورشکستگی گیم‌استاپ و علیه این شرکت شرطبندی کردند. در مقابل اما، گروهی از سرمایه‌گذاران خرد در یکی از انجمن‌های گفت‌وگوی سایت «ردیت» به نام «وال‌استریت‌بتس» [شرطبندی‌های-وال‌استریت] بسیج شدند و با خرید سهام گیم‌استاپ به دلایل مختلف (از جمله به خاطر همدردی با این شرکت) جلوی وال‌استریت ایستادند. کار آنها گرفت و طی ۹ ماه سهام این شرکت از ۲ دلار به ۲۰ دلار رسید. در عرض هفته گذشته، اما بازار خرید سهام گیم‌استاپ به شکلی انفجاری داغ شد، به طوری که سهام این شرکت تا ۴۹۲ دلار افزایش یافت.

زنگ خطر برای شرکت‌های بزرگ سرمایه‌داری مالی به صدادرآمد و در همین جا افسانه رقابت آزاد و دموکراتیک در بازار سرمایه دود شد و به هوا رفت. چند اپلیکیشن خرید سهام از جمله «رابین هود» (که برخلاف آنچه اسمش تداعی می‌کند کارگزار ثروتمدان است و نه رفیق فقرا) دسترسی مردم برای خرید سهام گیم‌استاپ را مسدود کردند. مردم عصبانی شدند و شروع کردند به دادن

امتیاز پایین به این اپلیکیشن‌ها در پلی‌استور گوگل. امتیازات منفی اما به شکل «معجزه‌آسایی» پاک شد...

شاید بتوان گفت بزرگترین پیروزی انقلاب نئولیبرالی این بوده که توانسته است این توهم را به مردم بقبولاند که سرمایه‌داری می‌تواند دموکراتیک باشد. طرفداران نئولیبرالیسم ادعا می‌کردند که با برداشته شدن قیدوبندهای دست‌وپاگیر مالیاتی و مقررات دولتی، فرد خواهد توانست خود واقعی و اصلیش را تحقق بخشد.

میدان و عرصه وقوع این شکوفایی هم طبعاً بازار است – سازوکار طبیعتاً کارآمد و خودتصحیح‌کننده‌ای که در آن همه می‌توانند با یکدیگر رقابت کنند، ملک و دارایی داشته باشند و نهایتاً در نتیجه تلاش‌های خودشان سرمایه‌دار شوند.

این رتوریک و این حرف‌ها – که به‌ویژه از زمان بحران مالی سال ۲۰۰۸ بیش از همیشه مضحک به نظر می‌رسید – حالا در عصر اپلیکیشن‌ها و دوران امتیازدهی مصرف‌کنندگان و تجارت الکترونیکی به کل جان تازه‌ای گرفته است. رابین هود، یکی از شرکت‌هایی که نقش اصلی را در شکست ناگهانی گیم‌استاپ بازی کرد، نمونه خوبی برای توضیح این ماجرا است. این شرکت در سال ۲۰۱۱ با وعده «دموکراتیزه کردن دسترسی به بازارهای مالی» تأسیس شد، و وعده‌ای که به گفته مؤسسانش ملهم از جنبش اشغال وال استریت بود.

این ادعا در همان نگاه اول به‌وضوح کنایه‌آمیز است، چراکه الگوی کسب‌وکار رابین هود مبتنی است بر فروش اطلاعاتِ دادوستدهای کاربرانش به شرکت‌های بزرگتر – ابراز فریمیوم سرمایه‌گذاری آنها در واقع نوعی تحقیق و مطالعه مستقیم بازار است که به [freemium] شرکت‌هایی نظیر سیتادل سکیوریتیز (که سال گذشته ۶,۷ میلیارد دلار افزایش درآمد داشت) اجازه می‌دهد سود بیشتری کسب کنند.

همان‌طور که بسیاری افراد اشاره کرده‌اند، همکاری این اپلیکیشن با بازیکنان تیم وال استریت – مانند شرکت تی‌دی امریترید – برای برچیدن بساط خریدوفروش سهام گیم‌استاپ و سهام سایر آشکارا دروغین‌بودن وعده اولیه آن را ثابت می‌کند. اما Reddit شرکت‌ها در پایگاه اینترنتی چیزی که کمتر مورد بررسی قرار گرفته، نقش پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی در تسهیل این سرکوب و جلوگیری است.

دو روز پیش، مدیرعامل اجرایی بازار بورس نژدک، آدنا فریدمن، اعلام کرد این بازار آمادگی دارد خریدوفروش سهام‌ها را براساس گفتگوهای کاربران اینترنت متوقف سازد:

اگر ما متوجه افزایش قابل‌توجهی در گفتگوهای کاربران در رسانه‌های اجتماعی شویم ... و «بتوانیم آن را به فعالیت‌های غیرعادی خریدوفروش فلان سهام ربط دهیم، به‌طور بالقوه خریدوفروش آن سهام را متوقف می‌کنیم تا بتوانیم تحقیقاتی را برای بررسی شرایط انجام دهیم، با «شرکت موردنظر وارد گفتگو شویم و به سرمایه‌گذاران فرصت دهیم نظراتشان را تغییر دهند را خاموش r/wallstreetbets همان روز، پایگاه پیام‌رسانی دیجیتالی دیسکورد، سرور انجمن کرد، البته به بهانه محتوای خشونت‌آمیز گفتگوها. (دست‌کم دو سرور جدید دیگر از آن زمان تاکنون ایجاد و هنوز پایین کشیده نشده است).

در این میان، رویداد کمتر تأثیرگذار اما حیرت‌انگیز آن بود که نظرات و امتیازات منفی‌ای که در پلی استور گوگل برای اپلیکیشن رابین‌هود درج‌شده بود همگی پاک شدند.

همان‌طور که وبسایت ورج این هفته گزارش داد، رابین‌هود با سیل امتیازهای تک‌ستاره‌ای و نظرات منفی کاربرانی مواجه شد که از اقدام این اپلیکیشن در جهت مسدودکردن خرید سهام گیم‌استاپ، ای‌ام‌سی، و سایر شرکت‌ها خشمگین بودند. با وجود این، گوگل خیلی زود تقریباً یکصد هزار مورد از این نظرات منفی را پاک کرد و امتیاز این اپلیکیشن را به نزدیکی عدد ۴٫۷ رساند و این فعلاً امتیاز کنونی این اپلیکیشن در فروشگاه اپل است. گرچه گوگل به وبسایت ورج اطمینان داده که خود شرکت‌ها قادر به پاک‌کردن نظرات منفی نیستند، استدلالی که برای این عملیات پاکسازی مطرح می‌کند در بهترین سناریو (و اگر خوش‌بین باشیم) غیرقابل‌فهم است. استدلال گوگل این بوده که در این عملیات «برای تشخیص تخلف‌ها و نقض سیاست‌ها در «امتیازدهی و نظردهی، از ترکیب هوش انسانی و یادگیری ماشین استفاده شده است

پلتفرم‌های تکنولوژی، آژانس‌های نظارتی و رسانه‌های اجتماعی به ما لطف می‌کنند وقتی چوب لای چرخ خرید سهام شرکت‌هایی می‌گذارند که سر راه وال استریت قرار گرفته‌اند: آنها واقعیت نئولیبرالیسم را پشت آن نقاب دوستانه‌اش به ما نشان می‌دهند، واقعیتی که به شکل بی‌رحمانه‌ای سلسله‌مراتبی است.

همان‌طور که ادوارد آنگوسو اشاره کرده است، این روایت «جالوت در برابر داوود» که برای توضیح کل این ماجرا علم شده بسیار گمراه‌کننده است و تا به اینجای کار، شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری مانند بلک‌راک برنده‌های اصلی این ماجرا بوده‌اند. با توجه به روند فعلی، کاملاً

محتمل است که این روایت منجر به بالاگرفتن دور تازه‌ای از مطالبه برای وجود یک بازار سهام همه‌شمول‌تر شود، واکنشی که البته و قطعاً از نکته اصلی ماجرا غافل می‌ماند.

با این همه، ماجرای سهام گیم‌استاپ مغالطه سرمایه‌داری دموکراتیک را برملا می‌کند، سرمایه‌داری‌ای که مدعی است بازارهایش آزاد، پذیرا و رو به همگان گشوده است. درست مشابه چرخ‌های رولت در کازینوهای آتلانتیک سیتی، همواره کسانی که میز قمار را می‌چرخانند و کلید گاوصندوق را دارند قواعد بازی و اینکه چه کسی اجازه دارد بازی کند را تعیین می‌کنند. در بازی متقلبانه سرمایه‌داری نیز گروه کوچکی از بالایی‌ها هستند که تصمیم می‌گیرند فعالیت مشروع و قانونی در بازار چه باشد و چه نباشد؛ در این میان، گردانندگان رسانه‌های اجتماعی و فروشگاه‌های دیجیتالی هم دست به سینه ایستاده‌اند تا به شکایات کارفرمایان و رؤسا رسیدگی کنند.

منبع: ژاکوبین